

บทคัดย่อ

- ชื่อภาคานิพนธ์ : ภูมิหลังของประชากร ชาวไทย - มุสลิม ในเขตกิ่งเมือง - กิ่งชนบทกับ
ลักษณะโครงสร้างทางสังคมของชุมชน : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่าง
กรณีชุมชนกิ่งเมือง - กิ่งชนบทกับชุมชนเมืองและชุมชนชนบทใน
จังหวัดปัตตานี
- ชื่อผู้เขียน : มุหัมมัดอามีน มะทา
- ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
- ปีการศึกษา : 2544

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาวิจัยลักษณะชุดวิจัย (Package Research) ซึ่งครอบคลุมทุกพื้นที่จังหวัดปัตตานี แต่สำหรับผู้เขียนได้ศึกษาวิจัยเรื่องภูมิหลังของประชากรชาวไทย - มุสลิมในเขตกิ่งเมือง - กิ่งชนบท กับลักษณะโครงสร้างทางสังคมของชุมชน ศึกษาเปรียบเทียบกับลักษณะโครงสร้างของชุมชนเมืองและชุมชนชนบท ว่าลักษณะโครงสร้างทางสังคมของชุมชนชาวไทย - มุสลิม ในเขตกิ่งเมือง-กิ่งชนบทของจังหวัดปัตตานี มีลักษณะใด เช่น ระบบเครือญาติอุปถัมภ์ หรือฝากฝ่าย และภายใต้ลักษณะโครงสร้างทางสังคมที่ค้นพบดังกล่าวมีภูมิหลังประชากรอย่างไร และศึกษาเปรียบเทียบลักษณะโครงสร้างทางสังคมของชาวไทย - มุสลิมในเขตกิ่งเมือง - กิ่งชนบทกับชุมชนเมืองและชุมชนชนบทจะมีความแตกต่างกันอย่างไรภายใต้องค์การเจริญเติบโตเป็นเมืองของชุมชน โดยใช้แบบสำรวจและสัมภาษณ์ประชากรจำนวน 361 คน ใช้สถิติในระดับพรรณนา (Descriptive Statistic) คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการหาความสัมพันธ์

ผลการศึกษา พบว่า ลักษณะโครงสร้างทางสังคมของชุมชน ชาวไทย - มุสลิม ในเขตกิ่งเมือง - กิ่งชนบทของจังหวัดปัตตานี มีลักษณะโครงสร้างทางสังคมของชุมชนแบบผสม โดยยึดถือระบบเครือญาติเป็นด้านหลัก แม้ภูมิหลังประชากรที่แตกต่างกัน ยึดถือระบบฝากฝ่ายเป็นด้านรอง และยึดถือระบบอุปถัมภ์เป็นด้านเสริมในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันมากและมีความแตกต่างตามภูมิหลังประชากรที่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับฐานคติที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ระบบฝากฝ่ายที่สูงขึ้นอาจเนื่องมาจากขณะที่เก็บข้อมูลเป็นระยะการเปลี่ยนผ่านของระบบการปกครองในชุมชนกิ่งเมือง-กิ่งชนบทที่ยกระดับจากสาขาภิบาลเป็นเทศบาลตำบลซึ่งเป็นเรื่องที่ชาวบ้านตื่นตัวมากความรู้สึกรัดแย้งยังคงอยู่ในความรู้สึกตามความสัมพันธ์แบบฝากฝ่ายในระบบการเมืองในช่วงการเลือกตั้ง ส่วน

ความแตกต่างตามองศาความเป็นเมืองนั้นระบบเครือญาติได้เริ่มคลายตัวลงตามองศาความเป็นเมืองที่สูงขึ้นระบบอุปถัมภ์และระบบฝักฝ่ายจะสูงขึ้นตามองศาความเป็นเมืองเช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ จากการศึกษาที่ค้นพบลักษณะโครงสร้างทางสังคมของชุมชนในจังหวัดปัตตานี ยังมีการยึดถือระบบเครือญาติเป็นด้านหลักสูงอยู่ ซึ่งน่าจะเป็นเพราะคำสั่งสอนของศาสนาและการประกอบกิจกรรมทางด้านประเพณีและศาสนา เช่น การทำการละหมาดอย่างเป็นกิจวัตร การประกอบกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา ที่ต้องทำร่วมกัน เป็นต้น จึงเป็นที่มาของการมีเอกภาพทางความคิดของมุสลิม ถึงแม้ว่าการก้าวสู่สังคมอุปถัมภ์และฝักฝ่ายจะมีมากขึ้นตามองศาของการพัฒนาเป็นเมืองแต่เป็นไปตามลักษณะเฉื่อยช้า -- หยุดนิ่ง ดังนั้นเพื่อความคงอยู่ของลักษณะโครงสร้างทางสังคมแบบเครือญาติซึ่งเป็นลักษณะที่พึงประสงค์ของมุสลิมและเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนจังหวัดปัตตานีรัฐจึงควรส่งเสริมกิจกรรมในลักษณะดังกล่าวข้างต้นอย่างต่อเนื่อง

The study was part of the package research which covered all the areas in Pattani Province. It focused on finding out the background of Thai Muslims in the semi-urban and semi-rural community and its social structure-whether the kinship system, the patron-client system or the factional- system was mainly used in the community. It also compared the three kinds of communities : the urban community, the semi-urban and semi-rural community and the rural community to see the difference in social structure among them under urbanization. An interview schedule was used to collect the data from 361 Thai Muslims. Percentage, mean and correlation were used to analyze the data.

It was found that the social structure of the semi-urban and semi-rural community was of mixed type. It mainly used the kinship system, followed by the factional-system and supplemented by the patron-client system : but there was much difference in proportion. The background variables of the subjects were not found to be related with the social structure. The factional- system tended to play an important role in the community because the time when the data were collected was in the period of changing from the sanitary zone to the tambon municipality. People became more concerned about the conflict arising from the factional-system during the election. The importance of the kinship-system was reduced and the patron-client and the factional-system were becoming more and more prevailing as politics began to play an importance role in the community.

Recommendations

The community still mainly hold onto the kinship system, perhaps because of the Islamic teachings and practices, such as Lamad, which make people get together regularly. The religions practices can be said to bring about unity in the Muslim community. Although the patron-client system and the factional-system become more important due to the increasing role of politics, their influence was very slight. Therefore, to retain the kinship-system in the Muslim community, the government should promote religious practices so as to keep the identity of the Muslim community in Pattani Province.